

Det er hundrede år, siden de skandinaviske kvindelige modernister med Astrid Holm i spidsen slog deres folder. Nu kan de ses i Rønnebæksholms aktuelle udstilling 'Astrid Holm & Co.', hvor de har selskab af Helene Nymanns skulptur. Pressefoto

Rønnebæksholm trækker den glemte maler Astrid Holm tilbage i kunsthistorien

På Rønnebæksholm skriver kunsthistoriker Hanne Abildgaard med stor ivrighed den glemte maler Astrid Holm og hendes kvindelige kunstnerkolleger ind i dansk kunsthistorie. Det er godt! Og det hele bliver kun bedre af, at fem kvindelige samtidskunstnere ødelægger den gode samvittighed

KUNSTKRITIK
Af Stine Nørgaard Lykkebo

Tiden, der er gået, mærkes tydeligt. De forgyldte rammer med moderne landskabsmaleri, koloristiske penselstrøg og opbrudte perspektiver ser gamle ud, når en hyperhvid amorfisk skulptur roterer i samme rum. Men der er også gået hundrede år, siden de skandinaviske, kvindelige modernister med Astrid Holm i spidsen slog deres besværliggjorte folder på den danske kunsts scene i begyndelsen af 1900-tallet. Frem til i dag, hvor Helene Nymanns skulptur *Aom Aom, your body in my room* – *Study of the hippocampus* alienagtigt møder deres hængte værker i et af rummene i

Rønnebæksholms aktuelle udstilling *Astrid Holm & Co.*

Spørgsmålet er, om de hundrede år også kan mærkes tydeligt, når der kommer til kvinders repræsentation på kunsts scenen. Sammen med fire andre kvindelige samtidskunstnere, Mette Winckelmann, Augusta Atia, Åsa Cederqvist og Jeannette Ehlers, deltager Nymann i udstillingen med et slags kommentarværk. Et værk, som yder en kommentar til udstillingens overliggende tematik: oversete kvindelige kunstnere.

For sagen er den, at en lang række dygtige og virksomme kvindelige kunstnere gennem tiden er gået i kunstens glemmebog. Og at kvindelige kunstnere til stadighed har svært ved at bryde igennem både lyd- og betalingsmur. Det

viser de seneste statistikker med al tydelighed. Museer og gallerier opkøber og sælger stadig langt flere værker af mænd end af kvinder.

På Rønnebæksholm pivoterer Helene Nymanns skulptur smukt rundt og peger på de gamle malerier. Den ligner en hybrid mellem en kyllings kraveben og et sæt æggestokke, men egentlig forestiller den de centre i hjernen – hippocampus – som varetager vores langtidshukommelse.

Vil genskabe hukommelsen

Og i *Astrid Holm & Co.* på Rønnebæksholm handler det netop om det. At genskabe langtidshukommelsen. Først og fremmest om at genskabe historien om maler og væver Astrid Holm (1876-1937), der på papiret er svær at komme uden om, men som få kender i dag.

Astrid Holm kæmpede ellers hårdt imod glemlsen. Helt indtil sin død arbejdede hun for at bedre uddannelsesvilkårene for kvindelige kunstnere. Selv var hun uddannet fra kunsthøjskolen i København, og i nogle år var hun desuden elev af Henri Matisse i Paris, hvor hun før Første Verdenskrig var en ganske anerkendt del af det inter-

nationalt kunstnermiljø. Da hun senere vendte hjem til Danmark, bragte hun Matissses fauvisme med sig og viste sine værker i Den Frie Udstillingsbygning og på Charlottenborgs forårsudstillinger. Samtidig stiftede Holm sin egen

kunsthøjskole, blev et aktivt medlem af Kvindelige Kunstneres Samfund, leder af Kunsternes Statsunderstøttede Croquisskole og senere leder af den nyåbnede vævereskole på Kunsthøjskolen – og dermed skolens første kvindelige underviser nogensinde.

Men efter sin død forsvandt hendes navn ind i glemlsen. Ikke siden en mindeudstilling i 1939 har Astrid Holms værker været omdrejningspunkt for en udstilling, ikke indtil Øregård Museum sidste efterår rodede bod på sagerne med en omfattende udstilling, kureret af modernismespecialist Hanne Abildgaard.

Det er denne udstilling, som nu er landet på Rønnebæksholm, og rummene er propfyldte. Hanne Abildgaards arbejde er flittigt udført, og mængden af værker og tekst emmer af stor ivrighed. Men nu skal det også være! Mange af de her værker har ikke set offentlig hedens lys i hundrede år.

Og fantastiske er de. Klassisk modernistiske. Portrætter, opstillinger og landskaber. Kartede kompositioner, hurtige penselstrøg, tydelige omdragslinjer, progressive farveholdninger. Især Astrid Holms

”

Sagen er den, at en lang række dygtige og virksomme kvindelige kunstnere gennem tiden er gået i kunstens glemmebog

tidlige værker fra den sydfranske havneby Collioure er betagende i deres toneringer af lys og farve. Og også udstillingens værker af Ebba Carstensen, kollaga og nær ven af Holm, er veludførte. Hendes opstillinger med æg, et fuglebur på et køkkenbord og en hønsegård med en spankulerende hane i centrum er svære at glemme.

Det grusomme er bare, at mange af værkerne minder om noget, du kender. Selv må jeg holde mig for munden for ikke at udbryde: »Gud, hvor det ligner en Lundstrøm, en Weie, en Swane, en Gierding ...« Alle de mandlige kunstmalerer driver konstant frem til frontal-lapperne som referencepunkter. Som var de de egentlige mestre, de egentlige pionerer. Sandheden er, at kvinderne forstod at male det nye, moderne frem på præcis samme tidspunkt som mændene. Men det var mændene, som alene modtog æren og pladserne på ladders museer.

I dag er kun meget få af Astrid Holms værker på museers hænder, mange ejes af private, og resten er gået tabt. Startens Museum for Kunst har kun sikret sig to værker af Holm, det første opkøbt i 2005. Til sammenligning ejer museet 212 af Vilhelm Lundstrøm.

For evigt udenfor?

Der er nedslående, at de kunstneriske strategier, som disse kvinder var medtænkere af, ikke fik lov at leve videre og udfolde sig i historiebøgerne. Tænk, hvad det kunne være blevet til!

Men det er nogle store strukturelle udfordringer, der er i spil, og det minder udstillingen fabelagtigt om med bidragene af de fem kvindelige samtdiskunstnere. Den gode samvittighed og retfærdighedsfølelse, som ellers sniger sig ind ved introduktionerne af de glemte kvinder, bliver behændigt smadret og sat i perspektiv undervejs. Vi skal ikke læne os for meget tilbage.

Særligt udstillingens to video-værker af henholdsvis Jeanette Ehlers og Åsa Cederqvist peger åbenmundet på, hvordan marginalisering og dominerende magt-strukturer stadig gør sig gældende i dag. Ehlers peger på en anden historie, som mangler belysning, nemlig racerelateret undertrykkelse, og Cederqvist på de trivielle og konstruerede kvindeidentiteter, der fortsat overleveres fra mor til datter.

Udenfor, i haven og på gårdspladsen, står Augusta Atlas' malerier og drypper i regnen – som et kraftigt symbol på kvinders historiske udelukkelse fra 'det gode selskab'. Hun har taget udgangspunkt i ét af Astrid Holms malerier, men omgjort det, sløret dets identitet og tilføjet det titlen *Ruins*. Som et minde om de ruiner, Holms progressive arbejde måske altid vil ligge i.

kultur@information.dk

Udstillingen *Astrid Holm & Co.* kan opleves på Rønnebæksholm til og med den 14. juni 2020

Soniske sorte huller og mørkt stof, man kan danse til

Moor Mother overfusede sit publikum med rasende hekerap og poetisk dødspunk, mens Moses Boyds rytmiske talent lyste om kap med hans pandelampe. Årets Vinterjazz Festival rummer mere end jazz i klassisk forstand og lakker mod enden

MUSIKKRITIK
Af Louise Rosengreen

Det knaser fra kablerne, allerede inden Moor Mother går på scenen fredag aften, som et forvarsel om den utilregnelige *noise* og freejazzede technogospel, hun har trænk sig at overfuse sit publikum med.

Hendes rigtige navn er Camae Ayewa. Hun er en amerikansk digter, musiker, kunstner og nå ja, aktivistisk afrofuturist. Afrofuturisme er, ifølge hende, en linse, hvorigennem man som afroamerikaner kan anskue verden på ny. En accept af, at nutiden ikke kan afkoples hveken fortid eller fremtid. Og en måde at tage magt over nuet på gennem science fiction og teknologi.

Det gør hun ved at rase mod de kollektive traumer, som amerikansk historie og den nuværende politiske situation har påført føderationens sorte borgere: slaveri, lynching, økonomisk ulighed, politivold, vold mod kvinder, diskrimination i retssystemet og fængslerne etc.

Selv er hun opvokset under fattige, sengelusbefængte kår i et socialt boligbyggeri i Maryland. Hun tog vejen fra kunsskole over rap ind i punk og er endt med at udgive musik, der føles som aggresionsudladninger, som kanaliserede hendes fortædere er blevet udsat for op gennem USA's historie.

Som musiker arbejder Moor Mother med afroamerikanernes kollektive erindring i et lyrisk klart, men mørkt univers, hvor brutal lyd, elektroniske abstrak-

tioner, hiphop og spoken word forenes i det, hun selv beskriver som hekerap/slaveskibspunk/baptistisk jazz/skorpiongospel/dødsdige m.m.

Raseri og myrekrig

Med sig på scenen på Alice har hun violinist Saydah Ruz, hvis skiftevis faretruende og vemodige stryger-spil også er det, der høres på Moor Mothers seneste album, *Analog Fluids Of Sonic Black Holes*.

»Breath ... breath ... breath ... We need our breath,« messer hun og hiver fallende efter vejret. Ordene udtales mere og mere desperat, klynkende, nærmest growlende. Og det lyder som en vuggevise fra et dødsrig, da elviolenen tilføjer en lille melodibid til det knirkende baggrundsstøj.

De bristede hestehår på Ruz' violinbue lyser op som forteksede tråde i den spot, der svagt oplyser Moor Mothers sorte pult. I et hårskt tonefald beordrer hun lydmanden til at slukke lysene helt, og hun optræder derefter i mørke. Kun baren lysforurenser rummet og får hendes skygge til at danse som en besat ånd bag hende på det sorte bagtæppe.

Hun dunker fingerspidserne mod sin mikrofon og maser lyd-udstyret, så det støjer hen over hendes mange samples. Brudstykker af kitchen'julemusik drukner i soundtrækker til en myrekrig.

Under »After Images« bevæger hun sig ud blandt publikum, mens hun til et tungt pumpende beat, råber af dem, der står lige foran hende: »After they come for me they will come for you«. Det virker næsten truende. Og det er svært som publikum at finde den rette respons på de vilde raserindbrud. For kan man overhovedet tillade sig at danse til en sang som »Paralel Nightmares«, hvor det blandt andet lyder: »64,000 black girls missin' no capture/But always a benefactor/Manufacture dark matter/Attack and disaster«?

Kildne tantammer

Mere dansevenlige er de numre, som britiske Moses Boyd beriger sit publikum med, da han mandag aften spiller på Hotel Cecil.

Boyd er fra London. Han begyndte at spille trommer som 13-årig og nævner selv rappen Kendrick Lammars *To Pimp A Butterfly* og David Bowies *Black Star*

som de væsentligste inspirationskilder til sit take på musik; en energisk samtidsjazz i zonen mellem r&b, grime og afrobeat.

Med et par ep'er og 2018-albummet *Displaced Diaspora* (en opsamling af numre indspillet over en årrække, fra han var 17) har den 25-årige trommeslager, producer og komponist opbygget et renommé som den helt store frelser på den unge engelske jazzscene.

Scenen er mørk, selv om en grumset videomontage kører i ring bag bandet. Boyd kommer

listende ind med en pandelampe monteret på sin sorte tophue, så han under hele koncerten kan spottes dér bag sit trommesæt som en livlig ildflue.

Han er aktuel med sit egentlige debutalbum, det supergroovy *Dark Matter*, der lyder, som havde Miles Davis genindspillet *Tutu* i skyggen af Brexit. Og da Boyd spørger, er det kun et fåtal blandt publikum, der ikke begejstret medgiver, at de allerede har hørt den hjemme fra, selv om det kun er lidt over en uge siden, det udkom.

Koncerten åbner med den betagende »Stranger Than Fiction«. Tør i munden efter en overbevisende solo taget saxofonisten velfortjent en tår af en flaskeøl, i de pauser der opstår, når guitaristen tager over. De er kommet langvejs fra for at spille »some noise« for os, bedyrer Boyd.

Der er et imponerende rytmisk nærvær i alle numrene. Også på de mere afdæmpede som »2 Far Gone«, hvor pianist Renato Paris får frit lejde til at udfolde sine drømmende klange på keyboardet. Det er også ham, der bestyrer den dybe, brummende bas og de knasende elektroniske beats, som Boyd topper med bækkentryns.

Boyd kilder sine tantammer og holder ubesværet et avanceret 'afrobeat', mens han udpeger næste solo med trommeslikken som dirigentstok. Og så afslutter han med en finale, der konkurrerer med de flaksende stroboskopllys i intensitet.

Med sin trommetrøldscharme suger Moses Boyd én til sig, så det giver sig selv, hvordan man danser til mørkt stof.

information@kultur.dk

Koncert med Moor Mother på ALICE den 21. februar 2020.

Koncert med Moses Boyd på Hotel Cecil den 24. februar 2020.

Vinterjazz Festival afholdes på spillesteder over hele landet fra den 6.-29. februar.

Scenen er mørk, selv om en grumset videomontage kører i ring bag bandet. Boyd kommer listende ind med en pandelampe monteret på sin sorte tophue, så han under hele koncerten kan spottes dér bag sit trommesæt som en livlig ildflue